

Institucions de justícia i reeducació

Codi: 101669

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació social	OT	3	1
2500260 Educació social	OT	4	1

Professor/a de contacte

Nom: Alejandro Díaz Fuentes

Correu electrònic: alejandro.diaz@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Prerequisits

Es recomana el seguiment de la informació que aparegui a la premsa escrita o d'altres notícies als mitjans de comunicació vinculades amb la temàtica de les presons.

També es proposa la lectura d'alguna de las propostes bibliogràfiques contingudes en aquesta guia.

Objectius

1. Conèixer les institucions tancades i obertes en l'àmbit de justícia: Centres penitenciaris.
2. Analitzar el marc conceptual i normatiu bàsic que regula les institucions de justícia.
3. Adquirir els conceptes de reeducació, rehabilitació i reinserció social.
4. Saber confeccionar programes reeducatius de tractament.
5. Analitzar les funcions de l'educador i educadora social en institucions de justícia i en institucions obertes.

Competències

Educació social

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.

- Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius.
- Fomentar l'autonomia dels participants i buscar un equilibri entre les seves funcions com a orientador, facilitador i promotor de la dinàmica socioeducativa.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir els coneixements procedimentals per realitzar un programa d'intervenció en àmbits educatius de justícia.
2. Adquirir les competències educatives d'intervenció amb població en fase d'acompliment de mesures judicials.
3. Adquirir valors i actituds de respecte cap als diversos mitjans socials i culturals que són propis de les nostres societats contemporànies.
4. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
5. Analitzar els aspectes deontològics de l'educació social en el treball amb persones en risc d'exclusió.
6. Analitzar l'evolució socio-històrica de les diferents formes de marginació i exclusió social.
7. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
8. Clarificar els dilemes i debats ètics que planteja el treball amb població immigrada en una situació de desigualtat social com l'actual.
9. Comprendre les característiques i condicionaments que conformen les propostes educatives en contextos de diversitat.
10. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
11. Conèixer els fonaments teòrics i metodològics de l'educació per a la salut.
12. Conèixer les principals línies d'intervenció de l'educació per a la salut.
13. Dissenyar i executar accions educatives de prevenció d'actituds i actuacions de discriminació.
14. Dissenyar plans i programes per a col·lectius en situació de risc d'exclusió.
15. Dissenyar programes d'orientació per a la inserció sociolaboral.
16. Identificar i valorar la multiplicitat de referents històrics, socials, polítics i legals propis de l'educació inclusiva.
17. Identificar les implicacions socials, econòmiques i mediambientals de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit de coneixement propi.
18. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
19. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
20. Planificar i desenvolupar intervencions educatives amb persones i col·lectius diversos.
21. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
22. Reconèixer la naturalesa assimiladora, segregadora, integradora o inclusiva de les propostes d'acció socioeducativa dirigides a treballar amb població immigrada.
23. Saber atendre en l'àmbit educatiu pertanyent a les institucions de justícia la seva població interna d'acord amb les seves necessitats específiques.
24. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

1. REEDUCACIÓ I REINSERCIÓ

1.1. Definició i comprensió dels conceptes.

1.2. Diferències amb nocions afins.

1.3. Marc conceptual i normatiu.

1.4. Aproximació a les teories de la funció de la pena.

1.5. La justícia restaurativa.

2.SERVEIS PENITENCIARIS

2.1. Els Centres penitenciaris: tipus i característiques.

2.2. Aproximació a la normativa bàsica.

2.3. Organització dels Centres penitenciaris; professionals i funcions genèriques que desenvolupen.

2.4. Efectes de la privació de llibertat en els interns i internes.

3. EL TRACTAMENT PENITENCIARI

3.1. Tractament penitenciar i programes de rehabilitació.

3.2. Funcions dels educadors i educadores socials en els Centres penitenciaris.

3.3. Competències dels educadors i educadores socials en l'àmbit penitenciar.

Metodologia

Presentacions del professor i dels/les estudiants; treball participatiu i debat sobre articles o aspectes de l'actualitat professional relacionats amb l'assignatura.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.	45	1,8	5, 8, 19, 21
Tipus: Supervisades			
Treball no presencial dirigit a partir de pautes proporcionades del professorat-	30	1,2	5, 8, 19, 21
Tipus: Autònomes			
Treball propi per adquirir les competències de manera autoregulada.	75	3	4, 5, 7, 8, 10,

Avaluació

En qualsevol de les modalitats d'avaluació que triï l'alumnat es valorarà la capacitat de relacionar els continguts conceptuals amb els procedimentals, emmarcat tot pels valors deontològics de la professió.

Igualment, a més dels àmbits avaluatius que determinen la qualificació final, es valorarà la competència comunicativa general, oral i escrita, i un bon domini de la llengua vehicular que consta a la guia docent. En totes les activitats es tindrà en compte la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si es considera que no compleix aquest requisit.

Cal advertir que el plagi o la còpia en qualsevol de les activitats avaluatives serà motiu de suspens.

Es realitzarà una sortida/visita a la Presó Model de Barcelona. La data es determinarà amb, com a mínim, un mes d'antelació, i s'efectuarà entre els mesos d'octubre i novembre. La visita es realitzarà un dimecres de 8:30h a 9:30h. L'entrada serà gratuïta. La despesa que suposarà serà, únicament, la dels desplaçaments.

Per l'alumnat que no pugui assistir s'explicarà a classe el contingut de la visita.

L'avaluació continuada estarà constituïda per tres categories avaluatives:

- Una primera que consisteix en la superació d'un examen escrit individual, de desenvolupament, que inclourà tot el contingut treballat a l'assignatura: explicacions teòriques del professor, visualització de documents gràfics, lectures, conclusions de treball grupal, etc. Constituirà el 50% de la qualificació final. Es realitzarà el 24.01.24
- Una segona activitat avaluativa consistirà en un treball grupal final de curs relatiu al desenvolupament d'un programa de rehabilitació. El seu contingut serà consensuat amb el professor de l'assignatura. El treball es valora amb el 25% de la qualificació final. La data màxima de lliurament del treball grupal serà el 20.12.23
- Finalment, el 25% de la qualificació final serà la nota o notes resultants de les presentacions, participacions i temes monogràfics de caràcter individual proposats pel professor.

Per aprovar l'assignatura cal obtenir una nota mínima de 5 sobre 10 en la mitjana de les tres activitats avaluatives. No es farà mitjana i s'entendrà l'assignatura com no superada si no s'arriba a un mínim de 4 sobre 10 en cadascun dels 3 àmbits avaluatius.

Per aquelles i aquells alumnes que ho demanin, la data i hora de revisió s'acordarà amb el professor (la data de revisió serà, aproximadament, entre 3 i 4 dies posteriors a l'examen individual escrit).

La data de la recuperació serà el 31 de gener de 2024 mitjançant una prova oral.

Per participar a la recuperació cal estar avaluat en un conjunt d'activitats, el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de l'assignatura.

La prova de recuperació consistirà en un examen oral individual que pot incloure qualsevol contingut impartit al llarg del curs. La nota assignada a la recuperació serà la nota final, que no farà mitjana amb les notes obtingudes anteriorment.

Avaluació única: L'avaluació única constarà de dos elements avaluatius:

- Un examen escrit de desenvolupament que versarà sobre el temari, que inclourà tot el contingut treballat a l'assignatura, que tindrà un valor del 50% de la nota final. La data de l'examen serà el 24.01.24
- Un treball individual relatiu al desenvolupament d'un programa de rehabilitació, que tindrà el valor del 50% de la nota final i que es lliurarà a l'inici de la prova escrita. Aquest treball es defensarà oralment davant dos

experts en la matèria. La defensa oral del treball es realitzarà un quart d'hora després de la finalització de l'examen escrit.

Per superar l'assignatura a la modalitat d'avaluació única cal treure un 5 sobre 10, un cop feta la mitjana dels dos elements avaluatius. No es farà mitjana i s'entendrà l'assignatura com no superada si no s'arriba a un mínim de 4 sobre 10 en cadascun dels 2 àmbits avaluatius.

La data de la recuperació serà el 31 de gener de 2024 mitjançant una prova oral.

Per aquelles i aquells alumnes que ho demanin, la data i hora de revisió s'acordarà amb el professor (la data de revisió serà, aproximadament, entre 3 i 4 dies posteriors a l'examen individual escrit). Per participar a la recuperació cal estar avaluat en un conjunt d'activitats, el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de l'assignatura. La prova de recuperació consistirà en un examen oral individual que pot incloure qualsevol contingut impartit al llarg del curs. La nota assignada a la recuperació serà la nota final.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen individual dels continguts més rellevants.	50%	0	0	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 24
Participació a classe i treballs individuals de caràcter pràctic que es proposaran a classe i s'aniran resolent al llarg de l'assignatura.	25%	0	0	1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 22, 23
Treball grupal que es va elaborant en relació a una temàtica concreta a escollir entre diverses que presenta el professor	25%	0	0	2, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 16, 22, 23

Bibliografia

AYO FERNÁNDEZ, M. (2004), Las garantías del menor infractor (Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, sobre Responsabilidad Penal de los Menores y sus modificaciones posteriores), RdPP monografía, núm. 12, Navarra: Thomson-Aranzadi. Institucions de justícia i reeducació 2015 - 2016

CANTARERO BANDRÉS, R. (2002), Delincuencia juvenil. ¿Asistencia terapéutica versus justicia penal?, Logroño: Universidad de la Rioja

CENTRE INICIATIVES PER LA REINSERCIÓ CIRE (2004): Centre Iniciatives per la Reinserció CIRE Presentació; Barcelona

COYLE, ANDREW. (2002): La administración penitenciaria en el contexto de los derechos humanos; Centro Internacional de Estudios Penitenciarios; Londres

FACAL FONDO, T. (2002): La reinserción social en el medio penitenciario 2002; Tesis Doctoral; A Coruña

LARRAURI, E., ROVIRA, M., SALES, A. (2017): Qualitat de vida als centres penitenciaris i programes d'intervenció; Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Generalitat de Catalunya

LÓPEZ PAYAN, Samuel y otros (2018): Gènere i presó; Programa de perspectiva i equitat de gènere en l'àmbit penitenciari; Programa compartim; Edició Generalitat de Catalunya.

MANZANOS BILBAO, C., ELIAS, ANGEL, Y OTROS (2000): Cárcel, drogas y sida. Trabajo Social Frente al Sistema Penal; Salhaketa; Vitoria-Gasteiz

REDONDO, S.,(2000) Psicología aplicada: Los programas de rehabilitación en Europa. Barcelona

ROMANS, M., PETRUS, A. y TRILLA, J. (2000): De profesión, educador(a) social. *Papeles de Pedagogía*; Editorial Paidós; Barcelona

SAINZ, M Y GONZÁLEZ, S. (2004). "El Vis a Vis como un espacio psicoterapéutico para la reestructuración familiar dentro de la prisión". Comunicación del II Congreso la Familia en la sociedad del siglo XXI Fundación de Ayuda contra la Drogadicción.

Programari

L'assignatura no empra programari específic